

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430

טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

בכורות דף טז.

מה דין תמורות דלהלן?

תמורות פסולי המוקדשין שקדם הקדשן למומן ¹	תמורות בכור ומעשר		
תמורתן קרבה	מה דינה?	מתקדשת ואינה קרבה	המיר לפני הפדיון
מתה ²	מה יעשה בה?	נאכלת לבעלים במומה	המיר אחר הפדיון

בכורות דף טז:

המקבל צאן ברזל מן הנכרי³, מה דינו בבכורה?

בכורת דצאן ברזל	בכורות דולדותיהן	בכורות דולדות ולדותיהן ⁴	לרבנן	בסתם
פטורין	פטורין ⁵	לרב הונא: חייבים לרב יהודה: פטורים ⁶		
פטורין	פטורין	פטורין ⁷		העמיד לאמן
פטורין	פטורין	פטורין אפי' עשרה דורות ⁸		לרשב"ג

האם מותר לקבל צאן ברזל (פי', כל האחריות הצאן על המקבל) ולחלוק בשכר⁹ או הוי ריבית?

כשלא קיבל הנותן אחריות אונסא וזולא - והכל על הנותן	כשקיבל הנותן על עצמו אחריות אונסא וזולא ¹⁰	
אסור	מותר	לקבל מישראל
מותר	מותר	לקבל מעכו"ם

¹ אכן אם קדם מומן להקדשן מבואר לעיל (דף יד:) שאין עושים תמורה כלל, דכתיב "טוב ברע" - ודרשין טוב מעיקרו (שאינו בעל מום) עושה תמורה, רע מעיקרו (שהוא בעל מום) אינו עושה תמורה.

² דממ"נ אין מה לעשות אתה, דלהקריב אותה אי אפשר דהרי באה מקדושה דחווה, כלומר דזו שגרמה לה את קדושתה כבר נפדתה ואינה קרבה. ולפדות את התמורה גם אי אפשר, דכיון שאין קדושתה מועלת להקריב אינה יכולה לתפוס את פדיונה.

³ פי', שמקבל ממנו צאן לעשר שנים, והוא מטפל בהם ובשכר זה הם יחלקו בוולדות, ואחר עשר שנים מחזיר לו הצאן בדיוק כפי השווי שהיו שוים בשעה ראשונה בין הוזלו בין הוקרו.

⁴ דהיינו דור רביעי לצאן ברזל עצמם.

⁵ דכיון שדרך הנכרי שאם לא מוצא את האמהות הוא לוקח את הוולדות, וא"כ נחשב שגם בוולדות יד הנכרי באמצע, ולכן הבכורות שנולדים לוולדות ג"כ פטורים מן הבכורה.

⁶ ורק בעוד דור אח"כ - דהיינו חמישי לצאן ברזל חייבים.

⁷ דכיון שפתח פתח לנכרי לומר שאם ימותו הבהמות תטול הולדות המגיעות חלקי, הרי שעשה את הוולדות כמו האמהות, ואם לא ימצא גם את הולדות יטול את הולדות ולדותיהן - ולכן גם הבכורות שנולדו לוולדות ולדותיהן פטורין מן הבכור משום שיד נכרי באמצע.

⁸ דכולם באחריות לעובד ככבים, דכל מה שימצא ששייך לצאן ברזל שלו יטול.

⁹ רש"י מפרש שכל הזמן שהם אצל המקבל - מה שמשביחים הם חולקים בשכר. וביארו תוס' (בד"ה אין), שלפי"ז הוי רק ריבית דרבנן. והביאו בשם ר"ת שמיירי ברבית דאורייתא, וכשקבעו שמשלם המקבל שכר קצוב בכל שנה לנותן בין ישביחו הרבה ובין ישביחו מעט - והוי רבית קצוצה שאסורה מה"ת.

¹⁰ פי', שאם יאנסו הצאן או יוזלו לא תהיה האחריות על הנותן, ורק אם ימותו תהיה האחריות על הנותן - אז מותר לכו"ע. ואביי קורא גם למקרה זה צאן ברזל כיון שקיבל עליו אחריות מיתה, אולם רבא הקשה איך אפשר לקרוא לזה צאן ברזל אם כל האחריות של אונסא וזולא היא על הנותן ולא על המקבל.